

УДК 354.008.85(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v042.2023.26>

Ю. П. Мельник

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0392-4941>

кандидат політичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин та права

Національного університету «Одеська політехніка»

ИНТЕГРАТИВНІ МОДЕЛІ АДАПТАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Постановка проблеми. Культурна ідентичність розвинутих країн світу в XXI столітті стає основою для подальшого цивілізаційного розвитку із збереженням засад національної ідентичності. Культура країн ЄС має багатовічну історію та багато спільного й розбіжного. Не дивлячись на це, сумісна політична ціліспрямованість в культурній сфері стали одними із задач союзної євроінтеграційної політики.

Україна сьогодні, як країна яка прагне до членства в ЄС, знаходячись на тяжкому шляху переходу від нав'язаної культурної політики радянською владою до відродження дійсної національної української культури, стоїть на курсі перебудови державної культурної політики відповідно до європейських інтеграційних цінностей та проголошених напрямків зовнішньої та внутрішньої культурної політики ЄС.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Культурній політиці країн ЄС, її особливостям та правовому забезпеченню, питанням політичних та правових аспектів євроінтеграції України, культурній політиці України присвячено чимало праць сучасних вітчизняних та зарубіжних авторів, серед яких: М. Бондарець, О. Буценко, С. Гладкова, М. Гнатюк, С. Гоці, І. Грицяк, Л. Даниленко, А. Єрмолаєв, С. Здіорук, М. Кеда, П. Керн, В. Корженко, О. Литвиненко, М. Найдич, О. Оржель, Пал Леслі А., О. Розумна, Т. Соломенна, О. Станкевич, К. Фарінья, С. Фоменко, Холден Дж. та ін.

Мета даної статті полягає в аналізі інтегративних моделей адаптації стратегії роз-

витку культурної політики ЄС в українській культурі.

Виклад основного матеріалу. За 32 роки незалежності Україна пройшла достатньо складну дорогу з визначення зовнішньополітичних пріоритетів та суспільної переорієнтації від тоталітарного режиму до розвитку демократичних засад та перетворень.

Ще в 1993 р. в Постанові Верховної Ради України «Про Основні напрями зовнішньої політики України» від 2 липня 1993 р. стосовно країн членів ЄС та НАТО було задекларовано, що «західним державам належить провідна роль в сучасній міжнародній системі, зокрема у всесвітньому економічному комплексі і в міждержавних інституційних механізмах управління глобальними і регіональними процесами. Виходячи з цього визначальною рисою зовнішньої політики України щодо цих держав є встановлення з ними відносин політичного і військового партнерства, взаємовигідного економічного співробітництва, широких культурних, наукових, гуманітарних зв'язків» [11].

«Розширення участі у європейському регіональному співробітництві» стало одним із офіційно проголошених курсів в новому Законі України із регулювання зовнішньої політики в 2010 р. [9].

Роль ЄС та НАТО в якості пріоритетів зовнішньої політики все далі посилювалась для української держави не тільки на нормативно-правовому рівні, а й в суспільній думці.

Сьогодні ЄС, як пріоритет для співробітництва та інтеграції, остаточно обраний Україною: Угоду

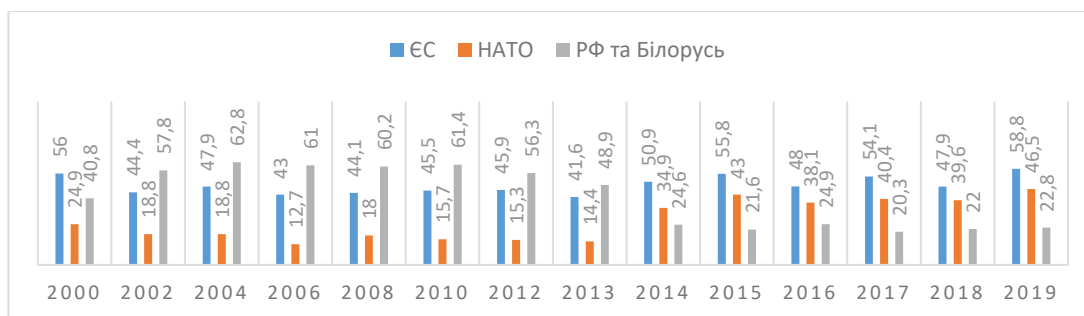

Рис. 1. Суспільне опитування щодо обрання зовнішньополітичних векторів (скоріше позитивно %) [12]

про асоціацію з ЄС було підписано у березні-червні 2014 р. [13], 23 червня 2022 р. Європейська комісія рекомендувала Європейській раді надати Україні статус кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Відповідно до «Звіту про виконання угоди про асоціацію між Україною та європейським союзом за 2022 рік» у співпраці з європейськими та міжнародними партнерами з розвитку на Об'єднаній цифровій платформі культури та медіа під час війни розміщено понад 20 проєктів, створених спільно з партнерами, волонтерами та спеціалістами з різних сфер, серед яких «культурна спадщина: злочини проти культурної спадщини, Автентична Україна; культура під час війни: Поезія вільних, Ніколи знову, Мистецтво перемоги, Ukraine war art collection» [3, с. 85].

Загалом Європейський Союз залучив близько 50 мільйонів євро на підтримку діяльності українських митців та культурних діячів, що були вимушені тимчасово переміститись в країни ЄС [3, с. 85].

Таким чином сьогодні зміна стратегії зовнішньої політики для України від пострадянських країн до ЄС цілком обґрунтована багаторічним співробітництвом, географічним розташуванням, політичними пріоритетами та суспільною думкою адже з початком російсько-української війни остаточно переорієнтація вподобань пересічних українців в бік країн ЄС та ідентифікація себе з європейцями, а не з населенням пострадянського простору, стала ще більш явною.

В такому ключі, не дивлячись на воєнний стан, складну економічну ситуацію культура, освіта, наукова і творча діяльність їх державне управління, фінансування, розвиток, міжнародна співпраця в вказаних сферах є однією із основних задач України в світлі обрання проєвропейського зовнішньополітичного курсу.

Міграційні хвилі на фоні військових дій та прийом біженців, гуманітарна та військова допомога країн ЄС, їх міжнародна та регіональна підтримка, декларування співпраці на союзному рівні стають запорукою бажання інтенсифікації моделей адаптації стратегії розвитку культурної політики ЄС в українській культурі.

Світова практика сьогодні говорить про існування трьох основних моделей державного управління культурним розвитком. Відповідно до французької моделі – культура достатньо в жорсткій формі підтримується державою. Американська модель уявляє собою децентралізовану форму підтримки культури, велику роль в формуванні культурної політики відіграють меценати та суб'єкти громадянського суспільства. Англійська модель складена за системою підтримки культури за допомогою розвинутої мережі недержавних суб'єктів [4, с. 113].

В ЄС національна культурна політика держав-членів збудована за різними підходами. Мельник І. зазначає, що «управління сферою культури у країнах-членах ЄС, зокрема Італії, Франції, Польщі, Німеччині, здійснюється представницькими органами чи інституціями місцевого самоврядування, які представляють інтереси певної громади і діють відповідно до потреб регіону. Цікавим є досвід Франції, яка за ринкових умов створила систему державного патронату над національною культурою. У Великій Британії опікування сферою культури покладено на урядове відомство – Департамент цифрової діяльності, культури, медіа і спорту. Окрім нього, діють неурядові публічні інституції, що теж реалізують культурну політику» [7, с. 66–67].

Не дивлячись на розмаїття національних культурних політик всередині ЄС, ЄС, як складне федеративне утворення на рівні міжнародної регіональної організації, пильно віднісся до формування панєвропейської ідентичності на фоні вироблення єдиної культурної політики. Дослідження Євробарометр влітку 2022 р. показує зростання довіри громадян ЄС до союзу і постійну підтримку відповідей ЄС на російську агресію проти України. Оптимізм щодо майбутнього ЄС в 2023 р. досяг найвищого рівня з 2009 р., а довіра до ЄС залишається найвищою з 2008 р. [20].

Культурна політика ЄС регулюється цілою низкою нормативно-правових документів. За роки співіснування держави-члени розробили та затвердили значний масив сумісних принципів та напрямків співробітництва в культурній сфері.

Звісно, що культурна політика ЄС побудована за двома принципами – регулювання зверху до низу та двосторонніх і багатосторонніх договорів в культурній сфері країн-членів союзу. Метельова Т. вказує, що «особливістю механізмів культурної політики ЄС є те, що його інституції мають набагато менше важелів культурного регулювання, ніж будь-яка окрема національна держава, до якої він належить. У той же час ЄС має справу з набагато більшим культурним розмаїттям, ніж національні країни-члени ЄС. Тому культурна політика ЄС зосереджується, але не обмежується цим, на аспектах координації культурного розвитку, що здійснюються в кожній державі-члені» [8, с. 226].

Історично політичні зусилля ЄС із регулювання культури не були такими наполегливими як сьогодні. Інтенсифікація культурної політики спостерігалася на фоні розвитку та утвердження самого ЄС в якості політико-економічного регіонального утворення.

Культурна політика ЄС до 80-х рр. не мала загальновищого рівня тенденцій та принципів сумісного управління. В основному існували домовленості із збереження та перевезення куль-

турних цінностей, об'єктів культурної спадщини, купівлі-продажу предметів культури та старовини, сумісні проектів тощо.

Одним із основних документів ЄС в культурній сфері на тому етапі стає Копенгагенська декларація про європейську ідентичність від 14 грудня 1973 р. [6, с. 323], що серед іншого зазначала, що «визначення Європейської ідентичності передбачає:

– перегляд спільної спадщини, інтересів та особливих зобов'язань Дев'ятох, а також ступеня єдності, досягнутої до цього часу в рамках Співтовариства,

– оцінку того, наскільки Дев'ятеро вже діють спільно по відношенню до решти світу та відповідальності, що випливає з цього,

– врахування динамічного характеру об'єднання Європи».

Із підписанням Маастрихтського договору (1993 р.), вступу в силу Лісабонського договору (2007 р.) починається етап прикладення спільних зусиль держав-членів до формування спільної культурної політики.

Маастрихтська угода проголосила «внесок у якісну освіту та професійну підготовку та в розквіт культур держав-членів, допомогу для сприяння збереженню культури та спадщини, якщо така допомога не впливає на умови торгівлі та конкуренцію в Співтоваристві до ступеня, що суперечить загальним інтересам» [22].

У Статті 128 Маастрихтської угоди відмічається:

«1. Співтовариство сприяє розквіту культур держав-членів, поважаючи їхню національну та регіональну різноманітність і в той же час висувуючи на перший план спільну культурну спадщину.

2. Дії Співтовариства мають бути спрямовані на заохочення співпраці між державами-членами та, якщо необхідно, підтримуючи та доповнюючи їхню діяльність у таких сферах: покращення знання та поширення культури та історії європейських народів; збереження та охорона культурної спадщини європейського значення; некомерційні культурні обміни; художня та літературна творчість, у тому числі в аудіовізуальному секторі.

Співтовариство та держави-члени сприяють співпраці з третіми країнами та компетентними міжнародними організаціями у сфері культури, зокрема Радою Європи» [22].

Ст. 151 Лісабонського договору – «Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства)», було фактично продубльовано положення Маастрихтського договору щодо культурної політики ЄС [2]. Більш детально культурній політиці ЄС, її основним засадам та векторам розвитку було приділено увагу в інших документах.

Так, в Повідомленні від Комісії до Європейського парламенту, Ради, Європейського економічного та соціального комітету та Комітету регіонів «Європейський порядок денний для культури у світі, що глобалізується» від 10 квітня 2007 р. [18], серед іншого зазначаються наступні напрямки діяльності: сприяння культурному різноманіттю та міжкультурному діалогу; сприяння розвитку культури, як важливого елемента міжнародних відносин ЄС.

Крім того питання культурної політики ЄС постійно підіймається в робочих планах та програмах, звітах щодо культурного співробітництва. Аналіз вказаних документів щодо підходів держав-членів ЄС до засад сумісної культурної політики має велике значення для розуміння змін моделі стратегії розвитку культурної політики ЄС.

З точки зору Фоменка В. «порівнюючи два плани ЄС 2011–2014 та 2015–2018 рр., можна дійти висновку, що пріоритети залишаються майже тими самими, вони лише деталізовані. Зникнення у пріоритетах культурної статистики не означає, що ця тематика більше не цікавить ЄС, це означає, що горизонтальна співпраця між країнами-членами вже налагоджена і не вимагає спеціальної уваги» [14, с. 84].

В наступному Висновку Ради ЄС щодо плану роботи по культурі на 2019–2022 рр. зазначається, що стійкість культурної спадщини, згуртованість і благополуччя, екосистема підтримки митців, культурних і творчих професіоналів і європейського контенту, гендерна рівність, міжнародні культурні зв'язки є основними пріоритетами культурної політики [6, с. 398].

26 листопада 2022 р. ЄС затвердив Європейський план роботи в галузі культури на 2023–2026 рр., який встановлює нові пріоритети європейської культурної політики: художники та професіонали в галузі культури: розширення можливостей культурного та творчого секторів; культура для людей: розширення участі у культурному житті та роль культури в суспільстві; культура для планети: розкриваючи силу культури; культура для спільного творчого партнерства: зміцнення культурного виміру зовнішніх відносин ЄС [19].

Аналіз положень останніх двох планів культурної політики ЄС надає можливість зробити висновки щодо акцентування культурної політики на розвитку зовнішніх зв'язків в культурній сфері та забезпечення реалізації прав людини.

Важливими документами для ЄС також є документи Ради Європи (Європейська культурна конвенція, Європейська декларація про культурні цілі, Культура і регіони: культурний поступ у регіональному контексті, Декларація з європейської політики у сфері нових інформаційних

технологій, Декларація з культурного розмаїття, Декларація про міжкультурний діалог та запобігання конфліктам, Декларація про міжкультурний діалог та запобігання конфліктам, Декларація Фаро щодо стратегії Ради Європи з розвитку міжкультурного діалогу тощо) та ЮНЕСКО (Всесвітня конвенція про авторське право, Угода про ввезення матеріалів освітнього, наукового і культурного характеру, Декларація принципів міжкультурного співробітництва, Конвенція про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності, Конвенція про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності, Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження тощо) в культурній сфері.

Так, Рішенні Ради ЄС «Про Європейський план дій щодо культури» від 16 листопада 2007 р. [21], виокремлює наступні пріоритети: культурне розмаїття і міжкультурний діалог; культуру як каталізатор творчості і інновацій; культуру як суттєвий елемент міжнародних відносин.

Хартія основних прав Європейського Союзу від 17 листопада 2021 р. закріпила «повагу до культурного, релігійного та мовного розмаїття, сприяння ЄС збереженню та розвитку загальних цінностей ЄС, одночасно поважаючи різноманітність культур і традицій народів Європи» [15].

Ще одним важливим документом ЄС з визначення культурної політики є «Підготовка нового європейського порядку денного для культури», який було складено на основі Консультаційної зустрічі із зацікавленими сторонами, 19 лютого 2018 р., в м. Брюссель, в ньому визначені основні пріоритети держав-членів в культурній сфері: культура як засіб соціальної єдності, особливо в світлі міграції та діаспор; мистецька освіта, неформальна освіта, громадянська освіта через мистецтво; мобільність митців і мистецьких творів є сферою явної доданої вартості на європейському рівні; більше амбіцій, більше фінансування, наголошуючи на культурі та спадщині як стратегічному ресурсі; різноманітність форм культурного вираження: багатомовність, покращення вибору, доступність; кращий зв'язок зовнішньої та внутрішньої політики, особливо з сусідніми країнами; кращий цифровий доступ із більшою кількістю 3D та AV-контенту; закон про авторське право більш сприятливий для оцифрування, збалансований для сталої винагороди – кращий зв'язок центру і периферії; міський і сільський; міська, обласна та місцева влада; більше підтримки малих культурних центрів як першої точки доступу для молодих творчих талантів; зміна пріоритетів мистецької свободи, яка, на жаль, починає заперечуватися в деяких

країнах ЄС; більше уваги до гендерної рівності, протидії булінгу та домаганням; справедливіші контрактні умови та винагорода для митців, більше професійне визнання; незмінна важливість Конвенції ЮНЕСКО 2005 р. для свободи гендеру, молоді та творчості; сприяння Фаруській конвенції Ради Європи з метою її прийняття всіма членами ЄС [17].

Новий Європейський порядок денний для культури визначив три основні цілі:

- використання сили культури для соціальної єдності та добробуту;
- підтримка культурної творчості в освіті та інноваціях, а також для зростання робочих місць;
- зміцнення міжнародних культурних зв'язків [6].

Таким чином, протягом історичного розвитку культурної політики ЄС можливо відстежити певні зміни в її стратегічних напрямках від самоідентичності до пріоритетів в зовнішньому співробітництві.

Українська культурна політика сьогодні, в свою чергу, врегульована цілою низкою нормативно-правових актів (Закон України «Про культуру» від 14 грудня 2010 р., Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 р., Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 р., Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми “Єдність у розмаїтті” на період до 2034 року» від 12 травня 2023 р. тощо).

Україна сьогодні є учасником реалізації багатьох програм з розвитку, що запропоновані ЄС, серед яких програма з культури – «Креативна Європа», співпрацює з країнами ЄС на двосторонніх умовах. Також була здійснена спроба затвердити власну національну Культурну стратегію на 2025–2025 рр., що залишилася тільки на рівні проекту, але сформувала вектори культурної політичної стратегії за двома напрямками: «на основі стратегічних сесій у регіонах країни та в окремих культурних і креативних секторах; розгляд культури як частини сталого розвитку суспільства на основі зустрічей із провідними експертами і ключовими культурними акторами» [5].

Нестача вітчизняної затвердженої Стратегії культурного розвитку говорить про відсутність скоординованого плану дій щодо розвитку культури.

Вказаному контексті Щостак В.М. вказує, що «на жаль, на сьогодні в Україні не сформовано дієвого комунікативно-культурного поля, що здатне забезпечити видові, семантичні та культурно-ідеологічні потреби суспільства. Потрібно зауважити, що вітчизняний законодавець розглядає культуру як «соціально-історичний», творчий,

фольклорний феномен. Однак підхід, висвітлений у Порядку денному ЄС з питань культури 2007 р. та Новому порядку денному ЄС з питань культури 2018 р., є комплексним та інтегрує культурну політику до самоврядно-управлінського статусу» [16, с. 83–84].

Але, необхідно підкреслити, що ст. 4 Закону України «Про культуру» від 14 грудня 2010 р. все ж визначила перелік пріоритетів державної політики в культурній сфері : «розвиток культури української нації, корінних народів та національних меншин України; актуалізація ролі культури як системи цінностей, ресурсу для забезпечення сталого розвитку та консолідації суспільства; посилення освітнього, інноваційного та комунікаційного потенціалу культури; охорона культурної спадщини та культурних цінностей, збереження, відтворення та охорона традиційного характеру середовища; естетичне виховання громадян, передусім дітей та юнацтва; розвиток мистецької освіти, кадрове забезпечення сфери культури; автономія та самоврядування закладів культури та закладів освіти у сфері культури; розширення та модернізація культурної інфраструктури села; охорона, заохочення та підтримка культурного розмаїття як одного з найважливіших чинників сталого розвитку держави; економічна (фінансова), територіальна (фізична), соціальна та інформаційна доступність якісних культурних послуг для кожного; створення, виробництво, тиражування, розповсюдження, демонстрування, споживання, популяризація, збереження та використання культурних благ; розвиток державно-приватного партнерства, залучення інвестицій у сферу культури; забезпечення проведення досліджень у сфері культури; підвищення престижності у суспільстві професій у сфері культури; розвиток креативних індустрій» [10].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Інтеграційні процеси в Європі за останні десятиріччя, створення та розвиток ЄС, розширення кола його членів призвели до формування стратегії розвитку культурної політики союзу, як вагової міжнародної організації регіонального типу.

Сьогодні культурна політика ЄС відображена в його нормативних документах, діє на основі балансу міжнародного, паневропейського і національного законодавства, забезпечення основоположних прав людини і громадянина, європейських цінностей та пріоритетів в умовах розмаїття підходів до управління культурою на державному рівні країн-членів.

Будучи неодмінним пріоритетом зовнішньої політики для України ЄС сьогодні є моделлю для запозичення стратегій розвитку культурної політики. Аналіз документів ЄС показав наявність

змін в стратегічних політичних пріоритетах культурної політики.

Акцентування на необхідності розвитку зовнішніх зв'язків та міжнародної співпраці, створення міжнародних культурних програм полегшує адаптацію вітчизняного законодавства до законодавства ЄС, створення програми культурного розвитку з урахуванням досвіду ЄС.

Вивчення ролі національних меншин для формування засад культурної політики ЄС та України, пріоритети культурної політики України в світлі російсько-української війни, вивчення опиту культурної політики країн в стані війни та їх співпраці з міжнародними організаціями потребують проведення подальших досліджень.

Література

1. Грубінко А. В. Законодавче забезпечення зовнішньої політики України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2018. № 33. С. 4–7.
2. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства). Конституційні акти Європейського Союзу. Частина I/ Упорядник Г. Друзенко, за загальною редакцією Т. Качки. Київ: Видавництво «Юстініан», 2005. 512 с. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text (дата звернення 29.08.2023).
3. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2022 рік. 101 с. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf (дата звернення 29.08.2023).
4. Колісніченко Н. Транспарентність і доступність взаємодій в управлінні культурою: європейський досвід. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. № 1(82). С. 112–117.
5. Комітет з питань культури і духовності приймає пропозиції до проекту Рекомендацій слухань у Комітеті на тему: «Національна культурна стратегія 2015–2025: вектори розвитку» (15 липня 2015 р.) (текст). URL: <https://kompkd.rada.gov.ua/fsview/73055.html> (дата звернення 29.08.2023).
6. Культурна політика Європейського Союзу. Хрестоматія : навч. посіб. / Упорядники: Кеда М. К., Соломенна Т. В. Чернівці: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 2022. 468 с.
7. Мельник І. В. Механізми формування державної культурної політики: зарубіжний досвід. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Том 33 (72) № 2.
8. Метельова Т. О. Політика спільної європейської ідентичності: можливості використання Україною досвіду Євросоюзу. *Суспільно-політичні процеси*. 2017. № 2–3(6–7). С. 215–238.
9. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2411-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2010. № 40. ст. 527.

10. Про культуру: Закон України від 14 грудня 2010 року. № 2778-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2011, № 24, ст.168.

11. Про Основні напрями зовнішньої політики України: **Постанова Верховної Ради України** від 2 липня 1993 р *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1993. № 37. ст.379.

12. Статистичні дані Інституту соціології НАН України. URL: <https://i-soc.com.ua/> (дата звернення 29.08.2023).

13. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Опубліковано 05 серпня 2021 р. Сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/uevropajska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-ta-ues> (дата звернення 29.08.2023).

14. Фоменко С. В. Формування культурної політики у контексті впровадження угоди про асоціацію Україна ЄС. *Інвестиції: практика та досвід*. № 11/2015. С. 82–86.

15. Хартія Європейського Союзу про основоположні права. Центр Громадянських Свобод. URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-uevropajskog-soyuzu/> (дата звернення 29.08.2023).

16. Шостак В. М. Культурна політика України та Європейського Союзу: відповідність змісту і перспективи реалізації. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2023. № 1. С. 81–86.

17. A New European Agenda for Culture {COM(2018)267 final. Culture and Creativity; European Commission. URL: <https://culture.ec.europa.eu/document/a-new-european-agenda-for-culture-swd-2018-267-final> (дата звернення 29.08.2023).

18. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social Committee and the Committee of the regions a European agenda for culture in a globalizing world. Brussels, 10.05.2007., COM(2007) 242 final. URL: http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc399_en.htm (дата звернення 29.08.2023).

19. EU: work plan Culture 2023–2026 approved. ЕНТ. 11 January 2023. URL: <https://heritagetribune.eu/europe/eu-work-plan-culture-2023-2026-approved> (дата звернення 29.08.2023).

20. Eurobarometer. European Union. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/browse/all/theme/000017> (дата звернення 29.08.2023).

21. Resolution of the Council of 16 November 2007 on a European Agenda for Culture (2007/C 287/01). *Official Journal of the European Union*. 2007. P. 1–4.

22. The Treaty on European Union is signed in Maastricht on 7 February 1992 and enters into force on 1 November 1993. URL: https://www.cvce.eu/content/publication/2002/4/9/2c2f2b85-14bb-4488-9ded-13f3cd04de05/publishable_en.pdf (дата звернення 29.08.2023).

Анотація

Мельник Ю. П. Інтегративні моделі адаптації стратегії розвитку культурної політики ЄС в українській культурі. – Стаття.

Захист та реалізація культурних прав людини: право на свободу культурної, наукової та творчої діяль-

ності, право на освіту, в сучасному суспільстві стають невід’ємною складовою державної політики розвинутих країн світу. ЄС, як унікальна інтегративна структура, є прикладом збереження національної самодентичності держав-членів та вироблення спільної політики в області культурного розвитку. Будучи неодмінним пріоритетом зовнішньої політики для України, ЄС сьогодні є моделлю адаптації стратегій розвитку культурної політики.

В статті обґрунтовується український вибір ЄС в якості зовнішньополітичного пріоритету та стратегічного партнера – географічним розташуванням, багаторічним співробітництвом, суспільною думкою. Проведений аналіз поточного українського законодавства.

На основі проведення всебічного аналізу документів ЄС в історичній динаміці, обстоюється точка зору із поступової переорієнтації в культурній політиці від зміцнення акценту на збереженні національної ідентичності до міжнародної співпраці. Відзначається, що державне управління культурою в державах-учасниках ЄС здійснюється за різними системними підходами, в країнах-членах ЄС не існує єдиних державних стратегій культурної політики.

Проведення стислого аналізу документів Ради Європи та ЮНЕСКО щодо регулювання культурної політики надає можливість зробити висновки щодо прикладання зусиль і формування сумісних стратегічних засад культурної політики в Європі.

Робиться висновок, що не дивлячись на складні економічні умови та військовий стан сьогодні для України розробка вдалої культурної політичної стратегії залишається пріоритетним, особливо в умовах інтеграційних процесів з ЄС.

Не дивлячись на достатньо розвинуту нормативно-правову базу, модель культурної політики нашої держави підлягає ретельному обговоренню та правовому врегулюванню, не викликає сумніву також необхідність розроблення відповідної концепції розвитку вітчизняної культури на певний період.

Ключові слова: культурна політика ЄС, культурна політика України, євроінтеграція, міжнародно-правове регулювання.

Summary

Melnyk Yu. P. Integrative models of EU cultural policy development strategy adaptation in Ukrainian culture. – Article.

The protection and implementation of cultural human rights: the right to freedom of culture, scientific and creative activity, the right to education, in modern society have become an integral part of the state policy of the developed countries of the world. The EU, as a unique integrative structure, is an example of preserving the national self-identity of member states and developing a common policy in the field of cultural development. Being an indispensable foreign policy priority for Ukraine, the EU today is a model for adapting strategies for the development of cultural policy.

The article substantiates the Ukrainian choice of the EU as a foreign policy priority and strategic partner – geographical location, long-term cooperation, public opinion. An analysis of the current Ukrainian legislation was carried out.

On the basis of a comprehensive analysis of EU documents in historical dynamics, the point of view of gradual reorientation in cultural policy from the shift of emphasis on the preservation of national identity to international cooperation is advocated. It is noted that the state management of culture in the EU member states is carried out according to different systemic approaches, there are no unified state strategies of cultural policy in the EU member states.

Conducting a brief analysis of the documents of the Council of Europe and UNESCO regarding the regulation of cultural policy provides an opportunity to draw conclusions regarding the application of efforts and the formation of compatible strategic principles of cultural policy in Europe.

It is concluded that despite the difficult economic conditions and the military situation, the development of a successful cultural political strategy remains a priority for Ukraine today, especially in the context of integration processes with the EU.

Despite the sufficiently developed regulatory and legal framework, the model of cultural policy of our state is subject to careful discussion and legal regulation, and there is no doubt about the need to develop an appropriate concept for the development of national culture for a certain period.

Key words: EU cultural policy, cultural policy of Ukraine, European integration, international legal regulation.